

ქვემოდან დანახული ისტორია: 1989 წლის ივლისის მოვლენები აფხაზეთში

მარიამ ცხოვრებშვილი

სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია სსიპ ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტზე, ისტორიის მაგისტრის ხარისხის
მინიჭების მოთხოვნის შესაბამისად

პროგრამა: საქართველოს თანამედროვე ისტორია

აკადემიური ხელმძღვანელი: მალხაზ თორია, ასოცირებული პროფესორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი 2023

განაცხადი

როგორც წარდგენილი ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.

მარიამ ცხოვრებაშვილი

15.06.2023

მადლობა

განსაკუთრებული მადლობა ბატონ მალხაზ თორიას, ჩემს სამეცნიერო ხელმძღვანელს, რომლის რჩევები და შენიშვნები დამეხმარა მუშაობის პროცესში, ნაშრომის შინაარსობრივად და სტრუქტურულად ჩამოსაყალიბებლად.

მადლობა ბერგჰოფის ფონდის ევროპის მიმართულების ხელმძღვანელს, ბატონ ოლივერ ვოლეს, ქართული და აფხაზური ბიოგრაფიული ინტერვიუების გამოყენების ნებართვისთვის.

მადლობა გაბრიელ ჩუბინიძეს, მოსაზრებებისა და გულშემატკივრობისთვის, რაც დამეხმარა წერის პროცესში.

სარჩევი

შესავალი.....	7
1.1 საკვლევი საკითხის აქტუალობა.....	8
1.2 საკვლევი კითხვები და ჰიპოთეზა.....	9
1.3 მეთოდოლოგია.....	10
1.4 თეორიული ჩარჩო.....	15
1.5 ლიტერატურის მიმოხილვა.....	18
ზეპირი ისტორიების ანალიზი.....	27
2.1 მიწა, როგორც დაპირისპირების არგუმენტი.....	27
2.2 ენა.....	33
2.3 ეროვნული მოძრაობა მეხსიერებაში - მიტინგები და „მიტინგობანა“.....	35
2.4 ეროვნულ და კულტურულ სიმბოლოებთან ბრძოლა.....	40
2.5 საბჭოთა კავშირი - მცველი თუ დამპყრობელი.....	42
2.6 რა მოხდა 15-16 ივლისს - რამდენიმე პერსპექტივა.....	45
2.7 თბილისის რეაქცია და ცენტრალური ხელისუფლების რეაგირება.....	49
გაყოფილი საზოგადოება.....	52
დასკვნა.....	55
გამოყენებული ლიტერატურა და მასალები:.....	58

აბსტრაქტი

1989 წლის 15-16 ივლისს აფხაზეთში ქართულ და აფხაზურ მოსახლეობას შორის შეტაკებები მოხდა, რომელსაც მოჰყვა მსხვერპლი. ქართულ და აფხაზურ ისტორიაში ეს მოვლენა განსხვავებულადაა შეფასებული და აღწერილი. ასევე, განსხვავებულადაა შეფასებული ის მიზეზები, რომლებმაც ესკალაცია გამოიწვია.

ადამიანების მეხსიერებაშიც სხვადასხვაგვარად დარჩა მოვლენათა მიმდინარეობა. შეტაკებების მონაწილეები ან თვითმხილველები, რომლებიც დაპირისპირებულ მხარეებს წარმოადგენდნენ, პროცესის მიმდინარეობას და მიზეზებს განსხვავებულად იხსენებენ. ხშირად ეს განსხვავებულობა ორივე საზოგადოებაში გაბატონებულ დომინანტურ ნარატივებსაც მიემართება. 80-იან წლებამდე არსებული ქართულ-აფხაზური დაპირისპირება პოლიტიკურ და ინტელექტუალურ ელიტას არ სცებოდა, მაგრამ 1989 წლის მოვლენების განვითარებისას, დაპირისპირებაში ფართო საზოგადოება ჩაერთო, რამაც გამოიწვია აფხაზეთში მცხოვრები საზოგადოების გაყოფა ეთნიკური ნიშნით. კონფლიქტი ადამიანურ დონეზე აისახა და ფიზიკური შეტაკებების სახით გამოიხატა.

ნაშრომი არის მცდელობა ქართული და აფხაზური ზეპირი ისტორიების ანალიზის საფუძველზე აჩვენოს, 1989 წლის ივლისის მოვლენები აფხაზეთში, როგორც წყალგამყოფი ქართულ-აფხაზურ ურთიერთობებში, რამაც გამოიწვია საზოგადოების გაყოფა და მათი სხვადასხვა ჯგუფთან მიკუთვნებულობის საჭიროების გაჩენა.

Abstract

On July 15-16, 1989, there were clashes between the Georgian and Abkhaz population in Abkhazia, which resulted in casualties. In Georgian and Abkhazian history, this event is evaluated and described differently. Also, the reasons that led to the escalation are evaluated differently.

The imminence of events remained in people's memory in different ways. The participants or witnesses of the clashes, who represented the opposing parties, remember the course of the process and the reasons differently. Often this difference also refers to the dominant narratives prevailing in both societies. Until the 80s, the Georgian-Abkhaz conflict did not go beyond the political and intellectual elite, but during the development of the events of 1989, the general public became involved in the conflict, which led to the division of the society living in Abkhazia on ethnic lines. The conflict was reflected on the human level and manifested in the form of physical clashes.

The paper is an attempt based on the analysis of Georgian and Abkhazian oral histories to show the events of July 1989 in Abkhazia as a dividing line in Georgian-Abkhazian relations, which led to the division of society and the need to belong to different groups.